

Μιά ανασκόπηση στήν κοινωνική πολιτική

Α'. Τοῦ Στ. Μπαμπᾶ

Ἐπιχειρώντας μιὰ συνοπτικὴ ἐποπτεία στὸ χῶρο τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς καὶ τὴν ἐξέλιξή της στὰ τελευταῖα χρόνια ἀντιμετωπίζουμε μὲ τὴν πρώτη ματιὰ μιὰ ἀντανάκλαση τῆς ἀρνητικῆς ἐξέλιξης, ποὺ παρουσιάζει ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ τόπου. Τὸ γεγονός δμως ὅτι τὰ προβλήματα στὸ χῶρο τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς θίγουν ἄμεσα τὶς λαϊκὲς τάξεις, τὸ ἐπίπεδο καὶ τοὺς ὅρους διαβίωσής τους, κάνει ὀξύτερη τὴν αἴσθησι αὐτῆς τῆς ἐξέλιξης, ποὺ — σὲ σύγκριση μάλιστα μὲ τὶς προόδους τῶν ἄλλων χωρῶν — ἐμφανίζεται σὰν σύνθλιψη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα καὶ ἡ κατανομή του

Βασικὸ μέγεθος γιὰ τὸν καθορισμὸ τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς εἶναι τὸ Ἐθνικὸ Εἰσόδημα. Ἡ Ἑλλάδα, καθὼς εἶναι γνωστὸ, ἔχει ἓνα ἀπ' τὰ χαμηλότερα κατὰ κεφαλὴ Ἐθνικὰ Εἰσοδήματα στὴν Εὐρώπη. Στὰ 1959 ἔφθανε τὰ 280 δολ.

Αὐτὸ τὸ ὕψος τοῦ κατὰ κεφαλὴ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος δημιουργεῖ τοὺς ὅρους χαμηλῆς διαβίωσης τοῦ λαοῦ μας. Τὸ κακὸ δμως εἶναι, ὅτι καὶ ὁ ρυθμὸς αὐξήσεώς του εἶναι τέτοιος, ὥστε, ἀκολουθώντας τὴν σημερινή, πολιτικὴ, δὲν φαίνεται πῶς ὑπάρχει δυνατότητα νὰ πλησιάσουμε τὸ Εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο ζωῆς. Ἀντίθετα, συνεχῶς θὰ μένουμε πίσω. Εἶναι χαρακτηριστικὸς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη κι ὁ ἀκόλουθος ὑπολογισμὸς τοῦ κατὰ κεφαλὴ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος στὸ 1959 καὶ 1969.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι

Κατὰ κεφαλὴν Ἐθνικὸ εἰσόδημα σὲ δολλάρια

ΧΩΡΕΣ	1959	1969 προβλε- πόμενα
ΕΛΛΑΔΑ	280	460
Δ. Γερμανία	690	1070
Ἄγγλια	890	1250
ΗΠΑ	2000	2400
Ἰταλία	380	550
Νορβηγία	870	1200
Σουηδία	1180	1700

Πηγές: ΕΒΕΑ: Δυνατότητες ἐπενδύσεων ἐν Ἑλλάδι τ. β'—5ετὲς πρόγραμμα—ΕΣΥΕ.

Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ κατὰ κεφαλὴ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος τῶν ἄλλων χωρῶν στὰ 1969, ἔγινε μὲ βάση τὸ ρυθμὸ αὐξήσεως στὸ διάστημα 1955—1958.

Ἄλὰ τὸ κατὰ κεφαλὴ Ἐθνικὸ Εἰσόδημα κρύβει ὅλη τὴ συμβατικότητα ἑνὸς μέσου ὄρου. Ἴσοπεδώνει κι ἐξαφανίζει τὴν ἀπόσταση, ποὺ χωρίζει τὸ εἰσόδημα τῆς μίας τάξης ἀπὸ τὴν ἄλλη. Κι ἀπὸ ἄποψη Κοινωνικῆς Πολιτικῆς αὐτὸ εἶναι τὸ βασικότερο σημεῖο. Δυστυχῶς, τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα εἶναι ἐντελῶς ἀνεπαρκῆ γιὰ τὴ σαφῆ διαγραφή τῶν εἰσοδηματικῶν ἀνισοτήτων· ἀλλ' ἔστω κι οἱ ἐνδείξεις εἶναι χαρακτηριστικές.

Στὸ διάστημα 1955 - 1961 τὸ Ἐθνικὸ Εἰσόδημα σὲ σταθερὲς τιμὲς τοῦ 1954 εἶχε τὴν ἀκόλουθη ἐξέλιξη:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι Ι

Ἐθνικὸ Εἰσόδημα (ἑκατ. δρχ. 1954)

1955	53597
1956	56976
1957	62280
1958	63529
1959	66321
1960	69448
1961	77384

Πηγή : Ἐθνικοὶ Λογαριασμοὶ

Αὐτὸ σημαίνει αὐξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος 44,5%· ἂν ὑπολογίσουμε δὲ καὶ τὴν κατὰ 3% αὐξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος στὸ 1962, ἔχουμε συνολικὴ αὐξηση στὸ διάστημα 1955 - 1962 47,5%.

Ἡ διαφοροποίηση ὁμως τῶν ἐπὶ μέρος μεγεθῶν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ὁδηγεῖ σὲ μιὰ ἐπαύξηση τῆς εἰσοδηματικῆς ἀνισότητος, ὅπως δείχνει κι ὁ ἀκόλουθος πίνακας.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι Ι Ι

Ἀκαθάριστο ἐγχώριο προϊόν (ἑκατ. δρχ. 1954)

Τομείς παραγωγῆς	1955	%	1961	%
Γεωργία	19304	35	23914	31
Μεταποίηση	10719	19	15907	20
Ἑπιχειρήσεις	30023	46	38613	49
Σύνολο	55453	100	78434	100

Πηγή : Ἐθν. Λογαριασμοὶ

Ὅταν, λοιπόν, οἱ ἀγρότες, δηλ. τὸ 53,4% (βλ. καὶ πίνακα ΥΙΙ) τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἀπολαμβάνει τὸ 35% τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος στὸ 1955 καὶ τὸ 31% στὸ 1961, ἐνῶ οἱ ἀπασχολούμενοι στὴ μεταποίηση, δηλ. τὸ 18,8% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ ἀπολαμβάνει τὸ 19% τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος στὸ 1955 καὶ τὸ 20% στὸ 1961, τέλος δὲ οἱ ἀπασχολούμενοι στὴς Ἑπιχειρήσεις, δηλ. τὸ 23,6% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ, τὸ 46% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος στὸ 1955 καὶ τὸ 49% στὸ 1961, τοῦτο σημαίνει μιὰ διευρυνόμενη ἀπὸ χρόνον εἰσοδηματικὴ ἀνισότης σὲ βάρος, κατὰ κύριο λόγο, τῶν ἀγροτῶν καὶ σὲ ὄφελος, κατὰ κύριο λόγο, τῶν ἀπασχολουμένων μὲ τὴς Ἑπιχειρήσεις.

Θὰ πρέπει ὁμως νὰ τονίσουμε, ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ δὲν δείχνουν τὴν ἀνισότητα μέσα στὸν κάθε βασικὸ κλάδο παραγωγῆς. Ἀνάμεσα στοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς κτηματίες, στοὺς ἐργοδότες, τοὺς μικροέμπορους καὶ μικροβιοτέχνες, τὰ διευθυντικὰ στελέχη καὶ τὴ μάζα τῶν ἐργαζομένων.

Ἐπιφυλασσόμεστε νὰ φωτίσουμε μ' ἄλλη εὐκαιρία βαθύτερα τὸ θέμα τῆς εἰσοδηματικῆς ἀνισότητος. Πρὸς τὸ παρὸν θὰ σταθοῦμε περισσότερο στὸ ζήτημα τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος.

Τὸ ἐργατικὸ εἰσόδημα

Στὸ διάστημα 1955 - 1962 οἱ ἀμοιβὲς τῶν ἐργαζομένων ἐμφάνισαν τὴν ἀκόλουθη ἐξέλιξη:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι V

Κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων

Κατηγορίες μισθωτών	1955	1958	1960	1962	1955—1962 αύξηση %
Ήμερομισθίο άνειδίκευτου εργάτη	37,00	47,50	52,00	57,00	54
Ήμερομισθίο άνειδίκευτης εργάτριας	29,00	36,00	40,00	44,00	51,7
Μισθός άνδρα ύπαλ.	940,00	1200,00	1300,00	1430,00	52,1
Μισθός γυναίκας ύπαλ.	806,00	1050,00	1050,00	1150,00	42,1

Πηγή: Έθνικες Συλλογικές Συμβάσεις

Έχουμε δηλ. μιὰ μέση αύξηση στο διάστημα 1955 - 1962 κατά 50% περίπου. Άλλ' αυτή ή όνομαστική αύξηση θα πρέπει να μειωθεί κατά τὸ ποσοστὸ τῆς αύξησης τῶν τιμῶν, για να έχουμε τὴν πραγματική αύξηση τῶν ἀμοιβῶν. Ἡ αύξηση τῶν τιμῶν παρέχεται ἀπ' τοὺς ἀκόλουθους δείκτες:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ V

Έτη	Προϋπολογισμὸς ἀναγκῶν 4μελοῦς οἰκογενείας (ΓΣΕΕ)	Δείκτης τιμῶν καταναλωτοῦ (ΕΣΥΕ)
1955	2309 Δρχ.	—
1956	2529 »	—
1957	2602 »	—
1958	2679 »	—
1959	2800 »	100,7
1960	3000 »	102,3
1961	— »	104,1
Όκτ. 1961	— »	103,9
Όκτ. 1962	— »	104,9

Πηγές: ΓΣΕΕ—ΕΣΥΕ

Ὁ δείκτης τῆς ΓΣΕΕ, πού ἦταν προσαρμοσμένος στις δαπάνες τῆς ἐργατικῆς οἰκογενείας καὶ γι' αὐτὸ ἦταν καταλληλότερος για συγκρίσεις ἀμοιβῶν - τιμῶν, σταμάτησε δυστυχῶς στὰ μέσα τοῦ 1961. Ὁ δείκτης τιμῶν καταναλωτοῦ τῆς ΕΣΥΕ εἶναι ἕνας μέσος ὀρος καὶ σὰν τέτοιος εἶναι, καθὼς λέγαμε στὴν ἀρχή, συμβατικός. Ἀναρωτιέται κανεὶς μήπως ἡ «4μελῆς οἰκογένεια» τῆς ΓΣΕΕ ἔλυσε τὶς «ἀνάγκες» τῆς ἀπ' τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1961. Ἡ μήπως, ἀπ' τὸ αὐτὸ χρονικὸ σημεῖο οἱ διευθύνοντες τὴν ΓΣΕΕ «ἔλυσαν τὶς ἀνάγκες τους»;...

Ὅπωςδήποτε, ἔστω καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντες δείκτες, ἔχουμε: Δείκτης τῆς ΓΣΕΕ 1955 - 1960: αύξηση 29,9%. Δείκτης τῆς ΕΣΥΕ 1960 - Όκτ. 1962: αύξηση 2,5%. Συνολικὴ αύξηση 1955 - 1962: 32,4%. Ἐπομένως ἡ αύξηση τῶν ἀμοιβῶν κατά 50%, μειώνεται στο 17 - 18% περίπου.

Στὸ διάστημα αὐτὸ τὸ ἔθνικὸ εἰσόδημα αύξήθηκε, καθὼς ἀναφέρουμε πιὸ πάνω, κατά 47,5%. Δεδομένου ὅτι ἡ ἀπασχόληση παρέμεινε σταθερὴ (βλ. πίνακα ΥΙΙΙ), τὸ ἐργατικὸ εἰσόδημα αύξήθηκε μόνο κατά τὴν αύξηση τῶν πραγματικῶν ἀμοιβῶν. Σὲ μιὰν αύξηση λοιπὸν τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος κατά 47% περίπου, ἔχουμε αύξηση τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος κατά 17%. Αὐτὸ σημαίνει ἐπίταση τῆς εἰσοδηματικῆς ἀνισότητος σὲ βάρος τῶν ἐργαζομένων. Ἐπίταση μιᾶς ἀνισότητος, πού ἤδη στο 1955 ἦταν πολὺ ψηλὴ.

Ἡ ἔνταση αὐτῆ τῆς ἀνισότητος ὀφείλεται σὲ μεγάλο βαθμὸ στὴν κυβερνητικὴ πολιτικὴ τῆς «νομισματικῆς σταθερότητας» μὲ μέσο τὴ συγκράτηση τῶν ἀμοιβῶν τῶν ἐργαζομένων. Ἡ πολιτικὴ αὐτῆ σὲ μιὰ χώρα, ὅπου τὰ περιθώρια αύξησης τῆς παραγωγῆς — ἐφ' ὅσον, βέβαια, ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ ἀξιοποιήσει τὶς δυνατότητες — εἶναι σημαντικά, ἡ ζήτηση τόσο χαμηλὴ καὶ ἡ ἱκανοποίηση τῶν βασικῶν ἀναγκῶν τόσο ἔλλιπῆς, δὲν ἔχει θεωρητικὴ βάση, οὔτε στὴν πιὸ κλασσικὰ ὀρθόδοξη οἰκονομικὴ θεωρία. Ἡ αύξηση τῶν ἀμοιβῶν ἐπιφέρει αύξηση τῶν τιμῶν, μόνο ἐκεῖ πού ἡ αύξημένη ζήτηση θ' ἀντιμετωπίσει ἀνελαστικὴ παραγωγή. Ἀλλὰ για τὴν Ἑλλάδα τὸ βασικὸ πρόβλημα εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο. Δὲν μπορεῖ ν' αύξηθεῖ μὲ ταχὺ ρυθμὸ ἡ παραγωγή — ἐκτὸς ἀπ' τὸ ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἀναγκαία οἰκονομικὴ πολιτικὴ — γιατί δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθεῖ σὲ

μιά αρκετά πλατειά και με ταχύ ρυθμό αναπτυσσόμενη ζήτηση. Τὴν εἰκόνα αὐτή, βέβαια, τοῦ προβλήματος ἀλλοιώνουν οἱ ἐπὶ μέρους ἀδυναμίες τῆς παραγωγῆς στὶς σημερινές συνθήκες καὶ ἡ τάση τῶν βιομηχάνων καὶ τῶν ἐμπόρων γιὰ ὑπερκέρδη ποὺ ἐπιτυγχάνονται μετὰ τὴν αὐξηση τῶν τιμῶν καὶ ὄχι τῶν πωλήσεων. Ἄλλ' ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ὁ ρόλος τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ: ρόλος καθοδηγητικὸς καὶ καθοριστικὸς τῆς κοινωνικοοικονομικῆς προόδου· ὄχι ρόλος παθητικοῦ σχεδιασμοῦ τῶν τυφλῶν τάσεων στὰ οἰκονομικὰ μεγέθη.

Ἄλλ' ἀκόμα καὶ στὰ πλαίσια τῶν σημερινῶν κοινωνικοοικονομικῶν δεδομένων θεωρητικὰ μπαίνει ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσορροπίας αὐξησης τοῦ ἐργατικοῦ εἰσοδήματος πρὸς τὴν παραγωγικότητα. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ δὲν βρίσκει ἐφαρμογὴ στὴ δική μας οἰκονομία.

Στὸ διάστημα 1955 - 1962 ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή εἶχε τὴν ἀκόλουθη ἐξέλιξη:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ VI

Δείκτης Βιομηχανικῆς παραγωγῆς (1959=100)

1955	80,6
1956	81,7
1957	90,3
1958	—
1959	100,0
1960	117,8
1961	117,9
1961 Σεπτ.	125,7
1962 Σεπτ.	134,2

Πηγή: ΕΣΥΕ

Ἡ ΕΣΥΕ γιὰ τὸ διάστημα 1955 - 1962 χρησιμοποίησε τρεῖς δείκτες μετὰ διάφορο βάση. Ὁ ἐνιαίος δείκτης ποὺ δίνουμε ἔχει ὑπολογισθεῖ κατ' ἀναγωγή τῶν τριῶν αὐτῶν δεικτῶν σὲ δείκτη μετὰ βάση 1959 = 100.

Ἀπ' τὸν παραπάνω δείκτη ἔχουμε αὐξηση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς κατὰ 52,2%. Ἄν λάβουμε ὑπ' ὄψη, ὅτι ἡ ἀπασχόληση στὸ διάστημα αὐτὸ παρέμεινε στάσιμη (βλ. πίνακα ΥΙΙΙ), ἡ αὐξηση αὐτὴ ἀντιστοιχεῖ στὴν αὐξηση τῆς παραγωγικότητας. Ἐχουμε λοιπὸν αὐξηση τῶν πραγματικῶν ἀμοιβῶν 17% καὶ αὐξηση τῆς παραγωγικότητας 52% περίπου. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἀπ' τὴν αὐξημένη παραγωγικότητα τῶν ἐργαζομένων ὠφελήθηκαν κατὰ κύριο λόγο οἱ ἐργοδότες καὶ περιορισμένα οἱ ἐργαζόμενοι.

Ἡ εἰκόνα ὁμοίως ποὺ δώσαμε παραπάνω δὲν εἶναι πλήρης. Τὸ ἐργατικὸ εἰσόδημα φαλκιδεύεται κι ἀπὸ ἓνα ἄλλο παράγοντα. Κάθε χρόνο τὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ, ποὺ ἀσχολεῖται μετὰ τὴν μεταποίηση καὶ τὶς ὑπηρεσίες, ὑπολογίζεται, ὅτι αὐξάνει κατὰ 2% περίπου. Δηλ. στὰ 7 χρόνια 1955 - 1962 κατὰ 14%. Ἡ ἀπασχόληση ὁμοίως εἶναι στάσιμη. Ἄρα τὸ κατὰ κεφαλὴ ἐργατικὸ εἰσόδημα δὲν αὐξήθηκε κατὰ 17 - 18%, ἀλλὰ σὲ ποσοστὸ πολὺ λιγότερο, ἀφοῦ τὸ ἴδιο εἰσόδημα τὸ μοιράστηκαν 14% περισσότεροι ἐργαζόμενοι.

Κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο γίνεται σαφὴς ἡ ἀλληλεξάρτηση, ποὺ ὑπάρχει στὰ διάφορα προβλήματα τῶν ἐργαζομένων καί, στὴ συγκεκριμένη περίπτωσι, στὶς ἀμοιβές καὶ τὴν ἀπασχόληση.

Ἀπασχόληση καὶ μετανάστευση

Εἶναι γνωστὸ, ὅτι ἡ ἀνεργία κι ἡ ὑποαπασχόληση ἀποτελοῦν τὸ σοβαρότερο πρόβλημα στὴν ὑποανάπτυκτη οἰκονομία μας. Παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν ὑπάρχουν ἐπαρκῆ στοιχεῖα κι ὅλοι προσπαθοῦν μετὰ ὑπολογισμοὺς νὰ συλλάβουν τὸ μέγεθος τοῦ προβλήματος. Ἡ τελευταία ὁμοίως ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ (1961) μᾶς δίνει μιὰ συνταρακτικὴ εἰκόνα γιὰ τὴν ἀπασχόληση τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ VII

Ἐνεργὸς πληθυσμὸς (ἀπογραφή 1961)

Σύνολο πληθυσμοῦ	8.338.600	
Ἐνεργὸς πληθυσμὸς	3.663.100	
Γεωργία	1.955.000	53,4
Μεταποίηση	690.200	18,8
Ἑπηρεσίες	866.000	23,6
Κλάδοι μὴ καθορισμένοι	151.900	4,2
	3.663.100	100,0

Με πλήρη απασχόληση (40 ωρών την εβδομάδα)		2.086.400
Υποαπασχολούμενοι		1.337.800
Εργάστηκαν 34,5 ώρες την εβδομάδα	549.800	
» 24,5 » » »	367.800	
» 14,5 » » »	234.400	
» 4,5 « » »	7.600	
*Ανεργοί αγρότες	133.000	
*Εποχιακά άνεργοι	45.200	
	<u>1.337.800</u>	
*Ανεργοί		238.900
Σύνολο ενεργού πληθυσμού		<u>3.663.100</u>

Πηγή: ΕΣΥΕ

Δηλ. στο 1961 είχαμε το 6,5% του ενεργού πληθυσμού σε πλήρη ανεργία. Αν προσθέσουμε σ' αυτούς και τους περιστασιακά άνεργους (αγρότες και εποχιακά άνεργοι), που η ΕΣΥΕ υπολογίζει στους υποαπασχολούμενους, φθάνουμε τα 11,3%. Ήδη το ποσοστό αυτό ανέργων δείχνει την όξυτητα του προβλήματος της απασχόλησης στη χώρα μας. Δείχνει ακόμα το υπανάπτυκτο της δομής της οικονομίας μας και το άλυσιτελές της κυβερνητικής πολιτικής.

Εκεί όμως που τα στοιχεία ξεπερνούν και τους πιο απαισιόδοξους υπολογισμούς είναι στην υποαπασχόληση. Το 36,5% ή — χωρίς τους περιστασιακά άνεργους — το 31,7% του ενεργού πληθυσμού υποαπασχολούνται.

Μια τέτοια κρίσιμη κατάσταση απαιτεί κυβερνητική πολιτική που θα ξεπεράσει τα τετριμμένα σχήματα. Που θ' αντιμετώπιζε το πρόβλημα στη ρίζα του και θα είχε στόχο την εξαφάνισή του κι όχι την συγκάλυψη της όξυτητάς του. Δυστυχώς, η κυβερνητική πολιτική όχι μόνο δεν είχε αυτό τον χαρακτήρα, αλλά άφησε τόν αριθμό των απασχολούμενων περίπου στάσιμο, καθώς δείχνουν και τ' ακόλουθα στοιχεία:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ VIII

*Ετη	Δείκτης απασχολούμενων εργατοϋπαλλήλων στη βιομηχανία—ΕΣΥΕ (1952=100)	*Απασχολούμενοι σε 570 Βιομηχ. ΣΕΒ
1955	102,5	81.459
1956	100	79.540
1957	100,1	79.843
1958	102,1	81.175
1959	96,9	77.062
1960	98,9	78.672
1961	102,8	81.741
1961 Αύγ.	103,3	82.099
1962 Αύγ.	105,2	83.995

Πηγές: ΕΣΥΕ—ΣΕΒ

Αυτή η στασιμότητα στο διάστημα 1955 - 1961 δείχνει καθαρά το τέλμα της ελληνικής οικονομίας. Αν μάλιστα συγκριθεί με την αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής κατά 46,2% (βλ. πίν. ΥΙ) δείχνει και κάτι άλλο. Ότι και στο βαθμό, που η βιομηχανική παραγωγή αύξηθηκε, η κυβερνητική πολιτική συνετέλεσε, ώστε οι εργαζόμενοι να μη επωφεληθούν απ' αυτή την αύξηση. Η αύξηση αυτή είναι κατ' αντιστοιχία αύξηση της παραγωγικότητας. Η έντατικοποίηση της εργασίας και οι κεφαλαιουχικές επενδύσεις είναι δημιουργοί αυτής της παραγωγικότητας. Η έντατικοποίηση της εργασίας θα έπρεπε να οδηγήσει σε ανάλογη αύξηση των πραγματικών άμοιβών πράγμα που, καθώς είδαμε, δεν συνέβη. Άλλά και οι κεφαλαιουχικές επενδύσεις σε μια σωστά προγραμματισμένη οικονομία αντιστοιχούν σε μια ανάλογη αύξηση της απασχόλησης. Η Έλληνική Έταιρία Προγραμματισμού αναφέρει («Γενικαί κατευθύνσεις του πρώτου δεκαετούς οικονομικού προγράμματος της Ελλάδος» σελ. 30), ότι κεφαλαιουχική επένδυση 6.500 δολ. δημιουργεί μια νέα απασχόληση σε χώρες του οικονομικού επιπέδου της Ελλάδας. Κι όμως τα εκατομμύρια, που επενδύθηκαν στην ελληνική οικονομία, άφησαν στάσιμη την απασχόληση. Άλλά δεν θα πρέπει να μάς διαφεύγει, ότι το πρόβλημα της απασχόλησης δεν άπομένει άπλώς στάσιμο. Άντίθετα, συνεχώς όξύνεται. Και τούτο, έξ αίτίας της αύξησης του πληθυσμού. Καθώς αναφέραμε πιο πάνω, η αύξηση του εργατικού δυναμικού στην

μεταποίηση και τις υπηρεσίες υπολογίζεται σε 2% τὸ χρόνο. Αυτό, δεδομένου ὅτι ἡ ἀπασχόληση μένει σταθερή, ἔχει σὰν συνέπεια τὴν συνεχή αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνέργων.

Ἡ κυβερνητικὴ πολιτικὴ ἀντιμετωπίζοντας αὐτὴ τὴν διαρκῶς ἐπιδεινούμενη κατάσταση στὸ θέμα τῆς ἀπασχόλησης καὶ εὐρισκόμενη σὲ ἀδυναμία νὰ ἐφαρμόσει μιὰ λυσιτελεῖ οἰκονομικὴ πολιτικὴ, θεώρησε σωτήρια ἀσφαλιστικὴ δικλείδα τὴ μετανάστευση.

Καὶ μέχρι τὸ 1959 οἱ συνθήκες στὶς χῶρες ποὺ δέχονταν μετανάστες ἦσαν τέτοιες, ὥστε νὰ παραμένει ἡ αἰμορραγία σὲ περιορισμένα ὀπωσδήποτε ἐπίπεδα. Ἀπ' τὸ 1960 ὁμως, ἡ κατάσταση ἄλλαξε ριζικά. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν αὐξάνεται ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο. Ἡ σύνθεση τῶν μεταναστῶν γίνεται ἰδιαίτερα δυσμενῆς γιὰ τὴν οἰκονομία τῆς χῶρας. Παραθέτουμε τὸν ἀκόλουθο πίνακα, ποὺ θὰ μᾶς βοηθήσει σὲ πιὸ συγκεκριμένες παρατηρήσεις.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι Χ

Μόνιμοι Μετανάστες

Ἐπαγγέλματα	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961 Ἰαν.— Σεπτ.	1962 Ἰαν.— Σεπτ.
1 Ἐλευθέρια—Τεχνικοὶ	643	1088	803	462	515	867	783	847
2 Διευθυντικὰ καὶ ἀνωτ. Διοικ. Στελέχη	3	1	—	4	1	42	55	63
3 Ὑπάλληλοι γραφείου	61	109	40	471	488	1082	793	910
4 Πωλητὲς κλ.	340	513	175	155	122	322	279	294
5 Γεωργοὶ κλ.	6573	6972	3533	1904	2784	7140	3673	4676
6 Ἀπασχ. σὲ λατομεῖα—μεταλ.—γεωτρήσεις	59	31	27	8	15	119	28	19
7 Ἀπασχ. σὲ μέσα μεταφ. καὶ συγκοινωνιακὰ	533	644	382	311	359	785	524	538
8 Βιομηχανία καὶ Βιοτεχνία	2647	3154	2586	3418	4209	17132	20102	35309
9 Ὑπηρεσιῶν	556	878	552	488	609	1297	1142	969
10 Ἐνοπλεις δυνάμεις	—	—	—	1	—	—	—	—
11 Δὲν δήλωσαν	5125	6019	9559	1368	849	1597	865	1597
12 Χωρὶς ἐπάγγελμα (καὶ παιδιὰ κάτω τῶν 10 ἐτῶν)	13247	15940	12771	15931	13733	17369	16016	17709
Σύνολο	29787	35349	30428	24521	23684	47768	44260	62931

Πηγή: ΕΣΥΕ

Ἀπ' τὸν πίνακα αὐτὸν φαίνεται, κατ' ἀρχή, ἡ αὔξηση τῶν μεταναστῶν, ποὺ ἔγινε ἐπίφοβη τὰ τελευταῖα χρόνια. 29.787 μετανάστες στὰ 1955, 23.684 στὰ 1959. Ἦδη ὁμως τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1962 εἶχαν φθάσει τὶς 62.931 καὶ υπολογίζεται ὅτι ὡς τὸ τέλος τοῦ χρόνου ξεπέρασαν τὶς 80.000

Ὁ πληθυσμὸς στὸ διάστημα 1955 - 1961 εἶχε τὴν ἀκόλουθη ἐξέλιξη:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Χ

Πληθυσμὸς (1955—1961)

Ἔτη	Ὑπολογιζόμενος πληθυσμὸς	Μεταβολὴ	Μετανάστες
1955	7.965.538		
1956	8.031.013	+ 65.475	35.349
1957	8.096.218	+ 65.205	30.428
1958	8.173.129	+ 76.911	24.521
1959	8.258.162	+ 85.033	23.684
1960	8.327.405	+ 69.343	47.768
1961	8.388.553	+ 61.148	58.837

Πηγή: ΕΣΥΕ

Ἀπ' τὸν πίνακα αὐτὸν ἔχουμε μιὰ μέση ἐτήσια αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 70.500 κατ. Ἦδη, δηλαδή, υπολογίζεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν ξεπερνᾷ σημαντικὰ τὴν ἐτήσια αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ. Αὐτὸ δημιουργεῖ ἐντονώτατο δημογραφικὸ πρόβλημα. Ὁ

ρυθμός αύξησης του πληθυσμού μας πέφτει στα τελευταία χρόνια. Καθώς δὲ ἡ Κοινὴ Ἄγορὰ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐργατικὰ χέρια, ἐνῶ ἡ δική μας οἰκονομία εἶναι ἀποτελεσματικὴ, τείνουμε πρὸς τὴ στασιμότητα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἴσως καὶ στὴ μείωσή του. Καὶ κάτι ἀκόμα χειρότερο: Στοιχεῖα γιὰ τὴ σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν μεταναστῶν κατὰ ἡλικία καὶ φύλο—στοιχεῖα ποὺ ὁ χῶρος μᾶς ἐμποδίζει ν' ἀναφέρουμε σ' αὐτὴν τὴ ἀνασκόπηση — δείχνουν τὴν τάση ν' αὐξάνεται τὸ ποσοστὸ γερόντων καὶ γυναικῶν στὸν πληθυσμὸ μας, καθὼς ὁ παραγωγικὸς πληθυσμὸς παίρνει τὸ δρόμο τῆς μετανάστευσης. Ἄλλ' αὐτὸ σημαίνει γηρασμὸ τοῦ πληθυσμοῦ. Καὶ μετὰ τὸ γηρασμὸ ἐπέρχεται ὁ θάνατος... (βλ. σχετικὰ καὶ τὸ ἄρθρο τοῦ καθηγητοῦ κ. Καλλιτσουνάκη στὰ «Σ.Θ.» Νο 2, σελ. 175 - 178).

Ἄλλ' ἀπ' τὸν πίνακα ΙΧ ἔχουν ἰδιαίτερη σημασία καὶ ὀρισμένες παρατηρήσεις γιὰ τὴν κατὰ ἐπάγγελμα σύνθεση τῶν μεταναστῶν. Στὰ 1955 οἱ ἐπαγγελματικὲς ὁμάδες ποὺ παίζουν μικρότερο ρόλο στὴν παραγωγή ἢ ὅπου θεωρεῖται, ὅτι ἔχουμε πλεόνασμα (γεωργοὶ — μὴ δηλώσαντες ἐπάγγελμα — ἄνευ ἐπαγγέλματος) ἀποτελοῦσαν τὸ 84% τῶν μεταναστῶν. Ἔτσι, εἶχε κάποια «βάση» ἢ ἄποψη, ὅτι ἡ μετανάστευση ἀποτελεῖ μιὰ κάποια ἀνακούφιση τῆς οἰκονομίας ἀπὸ ἓνα ἐργατικὸ δυναμικὸ ὄχι ἄμεσα χρησιμοποιοῦμε, τοῦλάχιστο στὰ πλαίσια τῆς σημερινῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Στὸ 1962 μόλις φθάνουν τὰ 38% καὶ τὸ ὑπόλοιπο 62% ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐργάτες βιομηχανίας, ἐργαζόμενους σὲ ὑπηρεσίες, μέσα μεταφορᾶς, τεχνικούς, ὑπαλλήλους γραφείου, διευθυντικὰ καὶ διοικητικὰ στελέχη κ.ἄ. Δηλαδή ἐιδικότητες, ποὺ εἶναι ἀναγκαῖες στὴν παραγωγή, ἀπ' τὶς ὁποῖες ἔχουμε ἔλλειψη στὴν Ἑλλάδα, ποὺ χωρὶς αὐτὲς ὁποιαδήποτε προσπάθεια γιὰ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη εἶναι φενάκη. Ἄρα, ἡ μετανάστευση σήμερα κατὰ τρόπο ἄμεσο γίνεται τροχοπέδη στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς παρὰ ν' ἀντιμετωπίζει μὲ ἔκπληξη καὶ πικρία τοὺς πολιτικούς ἐκείνους, ποὺ τολμοῦν νὰ τὴν χαρακτηρίσουν δημόσια σὰν «ἀγαθόν».

Κοινωνικὴ Ἀσφάλιση

Στὸ βασικὸ τομέα τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφάλισης τὰ προβλήματα εἶναι ὀξύτερα, ὅπως καὶ στοὺς ἄλλους τομεῖς τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς. Βασικὰ θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ, ὅτι σημαντικὸ ποσοστὸ τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἀνασφάλιστο. Ἡ καθολικὴ ἀσφάλιση, ποὺ ἤδη ἀποτελεῖ ἀπὸ χρόνια πραγματικότητα καὶ στὶς σοσιαλιστικὲς χώρες, ἀλλὰ καὶ σὲ προοδευμένους Δυτικὲς (Ἀγγλία, Σουηδία κ.ἄ.) εἶναι ὀλότελα ἔξω ἀπὸ τοὺς προγραμματισμοὺς καὶ τοὺς στόχους τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς, ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ μακρινὸ μέλλον. Στὴ χώρα μας δὲν ἔχει γίνει ἀποδεκτὴ ἡ ἀρχή, ὅτι ὁ κρατικὸς προϋπολογισμὸς θὰ πρέπει νὰ συμμετέχει στὴν κοινωνικὴ ἀσφάλιση, ἀρχὴ ποὺ ἐφαρμόζεται σήμερα σ' ὄλες τὶς χώρες μὲ προοδευτικὴ κοινωνικὴ πολιτικὴ. Οἱ βασικοὶ φορεῖς τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλισης, τὸ ΙΚΑ καὶ ὁ ΟΓΑ δὲν καλύπτουν σὲ ἱκανοποιητικὸ ἐπίπεδο, οὔτε στὸ ἀναγκαῖο πλάτος τὶς ἀνάγκες τῶν ἀσφαλισμένων. Αὐτὸ δημιούργησε πληθῶρα κλαδικῶν ἀσφαλιστικῶν φορέων, ποὺ παρέχουν κύρια ἢ ἐπικουρικὴ ἀσφάλιση, μὲ ἀποτέλεσμα χαώδη κατάσταση ἀπὸ ὀργανωτικὴ ἄποψη, δυσανάλογες διοικητικὲς δαπάνες, ὑπερβολικὴ ἐπιβάρυνση τῶν ἀσφαλισμένων, ἀνισότητα καὶ ἀδικία στὶς ἀσφαλιστικὲς παροχές. Τέλος δὲν ἔχει ἐξασφαλισθεῖ ἱκανοποιητικὰ ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀσφαλισμένων στὴ διοίκηση τῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν, πράγμα ποὺ ὑποβοηθεῖ τὴ γραφειοκρατικὴ νοστροπία στὴ Διοίκηση, τὶς κρατικὲς ἐπεμβάσεις, τὴ μὴ δημιουργικὴ λειτουργία τῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν.

Τὸ σημαντικότερο γεγονός γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀσφάλιση στὰ τελευταία χρόνια ἦταν ἡ ἴδρυση τοῦ ΟΓΑ (ν. 4169/1961). Ὁ ΟΓΑ ἀνέλαβε τὴν ἀγροτικὴ ἀσφάλιση στοὺς ἀκόλουθους τομεῖς: α) σύνταξη γήρατος, β) ἰατρικὴ περίθαλψη, γ) ἀσφάλιση τῆς παραγωγῆς ἀπὸ χαλάζι καὶ παγετοῦς.

Θὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε, ὅτι ἡ ἰατρικὴ περίθαλψη τῶν ἀγροτῶν εἶχε ἤδη μπεῖ σὲ λειτουργία πρὶν ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ ΟΓΑ (ν. 3487/1955 γιὰ τὰ κοινοτικὰ ἰατρεῖα). Ὁ ΟΓΑ διατηρεῖ τὸ θεσμὸ τῶν κοινοτικῶν ἰατρείων, τὰ ὁποῖα καὶ θὰ χρηματοδοτεῖ μὲ 225 ἑκατομ. τὸ χρόνο.

Ὁ κλάδος τῆς ἀσφάλισης τῶν παραγωγῶν εἶχε κατὰ περιόδους μπεῖ σ' ἐφαρμογὴ καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ ΟΓΑ (Ταμεῖο Γεωργικῶν Ἀσφαλίσεων 1928 - 1941 καὶ 1948 - 1953 — ΑΤΕ 1954 - 1960). Μὲ τὴν ἴδρυση τοῦ ΟΓΑ προβλέπεται, ὅτι θὰ πάρει μεγαλύτερη ἔκταση.

Αὐτὸ ποὺ ἀποτελεῖ νέο θεσμὸ πραγματικὰ εἶναι ἡ συνταξιοδότηση τῶν ἀγροτῶν. Ἡ συνταξιοδότηση αὐτὴ περιλαμβάνει 350.000 περίπου ἀσφαλισμένους καὶ κλιμακώνεται σὲ μηνιαῖες συντάξεις 180 - 220 - 300 δρχ.

Τὸ σημεῖο ποὺ ἐπέσυρε τὴν πιὸ ἔντονη κριτικὴ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ πολιτικοῦ κόσμου τῆς χώρας εἶναι οἱ πόροι τοῦ Ὄργανισμοῦ.

Ἡ σύνθεση τῶν πόρων αὐτῶν εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

Α. Κοινωνική Είσφορα

1. Πρόσθετο ποσοστό (10% και πλέον) στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων.
2. Πρόσθετο ποσοστό (15%) στο φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων.
3. Πρόσθετο ποσοστό στα τέλη χαρτοσήμου.
4. Ειδική εισφορά στα σιγαρέττα.
5. Ειδική εισφορά σε όρισμένα είδη εισαγόμενα απ' το εξωτερικό.
6. Ειδική εισφορά σε όρισμένα είδη παραγόμενα στο έσωτερικό.
7. Ειδική εισφορά στη μπύρα.

Β. Ασφαλιστική Είσφορα

1. Παρακράτηση 2% στα διακινούμενα αγροτικά προϊόντα.

Γ. Παρακράτηση 2% στον πωλούμενο σε φύλλα καπνό.

Απ' την ανάλυση αυτή των πόρων του ΟΓΑ γίνεται φανερό ότι:

α) Η αγροτική τάξη επιβαρύνεται σημαντικώτατα και κατά τρόπο άμεσο (ασφαλιστική εισφορά) και απ' τη φορολόγηση ειδών λαϊκής κατανάλωσης (σιγαρέττα, ζύθος). Αυτό έχει σαν συνέπεια τη μείωση στο ελάχιστο της ανακατανομής του έθνικού εισοδήματος, που τυχόν θα μπορούσε να επιτευχθεί υπέρ των αγροτών.

β) Το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων καλύπτεται από τις κατώτερες εισοδηματικές τάξεις των αστικών κέντρων (φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων, φόρος στα είδη λαϊκής κατανάλωσης).

γ) Ο κρατικός προϋπολογισμός δεν συμμετέχει στην αγροτική ασφάλιση. Άλλά, προκειμένου να θεμελιωθεί ένας θεσμός τέτοιας σημασίας, χωρίς αυτό ν' αποδίδει σε βάρος των λαϊκών τάξεων των πόλεων και χωρίς ν' αποτελεί φενάκη για τους αγρότες (τους έλεούμε με τα χρήματα, που τους πήραμε με τ' άλλο χέρι!) μόνο μια λύση υπήρχε: η γενναία συμμετοχή του κρατικού προϋπολογισμού. Κι έπειδή το μέτρο είναι κοινωνικοπολιτικό κι έπομένως δεν έπιδρά άμεσα κατά τρόπο αύξητικό στο Έθνικό Είσοδημα, ή χρηματοδότηση του ΟΓΑ θα πρέπει να γίνει σε βάρος των αντιπαραγωγικών δαπανών του προϋπολογισμού.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι τα έσοδα του ΟΓΑ στο 1962 από κοινωνικούς πόρους παρουσίασαν την ακόλουθη εξέλιξη:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Χ Ι

Έσοδα του ΟΓΑ από κοινωνικούς πόρους (1962)

Κατηγορία	Προβλεπ. έσοδα	Πραγματ. έσοδα
1. Πρόσθετο ποσοστό στο φόρο εισοδ. φυσ. προσ.	115.000.000	152.780.000
2. Όμοίως στα νομ. προσ.	40.000.000	44.272.000
3. » » τέλη χαρτοσ.	125.000.000	166.887.000
4. » » σιγαρέττα	210.000.000	197.825.000
5. » » εισαγ. είδη	155.000.000	158.182.000
6. » » έλλην. είδη και μπύρα	49.000.000	49.182.000
Μερικό σύνολο	694.000.000	769.128.000
Έσοδα ΟΓΑ περιοχ. Δωδεκανήσου	7.120.000	6.786.000
Σύνολο	701.120.000	775.914.000

Πηγή: Οικονομικός Ταχυδρόμος

Δημιουργήθηκαν δηλαδή υπερέσοδα 75 εκ. δρχ. περίπου, τα όποια με την παράταση του οικονομικού έτους θα φθάσουν τα 100 εκατ. δρχ. Τα υπερέσοδα αυτά θα καλύψουν τη δαπάνη για συνταξιοδότηση 50.000 αγροτών, αριθμό κατά τον όποιο ξεπεράστηκαν οι προβλέψεις (300.000) των δικαιούχων για σύνταξη.

Ο άλλος μεγάλος ασφαλιστικός οργανισμός της χώρας, το ΙΚΑ, αντιμετώπισε στο 1960 μια κρίση οικονομική, που δημιούργησε κίνδυνο και γι' αυτήν ακόμα τη λειτουργία του. Αυτό υποχρέωσε την κυβέρνηση να εκδώσει το Ν.Δ. 4104/1960 με το όποιο πέτυχε μια λογιστική έξυγίανση του θεσμού. Αυτό όμως προκάλεσε επιβαρύνσεις τόσο για τους έργοδοτες, όσο και για τους εργαζόμενους. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά την κατά 0,50% αύξηση της εισφοράς των εργαζομένων, την επιβάρυνση έργοδοτών και εργαζομένων από την αναδιάρθρωση των ασφαλιστικών κλάσεων· την εισφορά 1% έπαγγελματικού κινδύνου σε βάρος των έργοδοτών κ.ά.

Ἄλλα, τὸ λογιστικὸ ἔλλειμμα καὶ τὸ ἀσφαλιστικὸ ἔλλειμμα εἶναι ἔννοιες διάφορες. Ἡ κάλυψη τοῦ πρώτου δὲν σημαίνει καὶ κάλυψη τοῦ δεύτερου. Ἡ οἰκονομικὴ κρίση τοῦ ΙΚΑ ἔχει βαθύτερα αἷτια, ὅπως:

α) Ἡ «ἐνηλικίωση» τοῦ ΙΚΑ, ποὺ αὐξάνει τὸν ἀριθμὸ τῶν συνταξιοδοτουμένων με ρυθμὸ ταχύτερο.

β) Τὸ γεγονὸς, ὅτι ὁ Κρατικὸς προϋπολογισμὸς δὲν συμμετέχει στὸ ἀσφαλιστικὸ βάρος, μολονότι προβλέπεται αὐτὸ ἀπὸ τὸ ν. 1846)1951.

γ) Ὁ ἐξανεισμὸς τῶν ἀποθεματικῶν τοῦ Ἰδρύματος κατὰ τὸν κατοχικὸ πληθωρισμὸ.

δ) Οἱ καθυστερούμενες εἰσπράξεις.

ε) Ἡ συγχώνευση στὸ ΙΚΑ διαφόρων ἀσφαλιστικῶν ταμείων με ἐξαθλιωμένα οἰκονομικά.

Ἀπὸ τὴ φύση τῶν αἰτίων τῆς οἰκονομικῆς κρίσης τοῦ 1960, κατανοεῖ κανεὶς, ὅτι ἡ «λύση» τοῦ Ν.Δ. 4104 ἦταν πρόχειρη καὶ δὲν ἀντιμετώπισε τὸ πρόβλημα στὴ ρίζα του. Συνέπεια δὲ αὐτοῦ εἶναι, ὅτι οἱ εἰδικοί προβλέπουν στὸ προσεχὲς μέλλον μιὰ νέα οἰκονομικὴ κρίση.

Γιὰ τὴν φύση καὶ τὴν ἐπάρκεια τῶν παροχῶν τοῦ ΙΚΑ δὲν θὰ ἐπεκταθοῦμε σ' αὐτὴ τὴν ἀνασκόπηση. Εἶναι πάντως σ' ὄλους γνωστὴ ἡ ἀνεπάρκεια τῆς Ιατρικῆς καὶ νοσοκομειακῆς περίθαλψης, τὸ γλίσχρο τῶν συντάξεων, οἱ αὐστηρὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴ συνταξιοδότηση. Ὅλα αὐτά, μαζί με τὸ μέγα ὀργανωτικὸ - διοικητικὸ πρόβλημα τοῦ ΙΚΑ, χαρακτηρίζουν δυσμενέστατα τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἰδρύματος.

Τέλος, ἀναφερόμενοι στοὺς λοιποὺς ἀσφαλιστικοὺς ὀργανισμοὺς τῆς χώρας ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε τὰ ἑξῆς:

α) Οἱ ὀργανισμοὶ αὐτοὶ δημιουργήθηκαν ἐντελῶς ἐμπειρικά, χωρὶς προγραμματισμὸ καὶ μελέτη. Συνέπεια αὐτοῦ εἶναι ἡ πληθώρα τῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν (σὲ 153 τοὺς ὑπολόγιζε μιὰ σχετικὴ μελέτη τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ).

β) Τὸ ἀσφαλιστικὸ σύστημα, οἱ προϋποθέσεις, οἱ εἰσφορὲς καὶ οἱ παροχές, ἡ διοίκηση καὶ ἡ ἐποπτεία διαφοροποιοῦνται σὲ τέτοιο βαθμὸ, ὥστε νὰ δημιουργοῦνται καταστάσεις ὀξύμωρες: ὅπως τὸ ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἐποπτεύει σὲ ἀσφαλιστικὸ ταμεῖο («Ταμεῖον Ἀρωγῆς Ὑπαλλήλων καὶ Ὑπηρετῶν Βουλῆς καὶ τῆς Βιβλιοθήκης αὐτῆς») ἢ ὅτι ὑπάρχει ἀσφαλιστικὸς ὀργανισμὸς με 4 ἀσφαλισμένους («Ταμεῖον Ἀλληλοβοηθείας Ἐπιχειρήσεων ἐν Ἑλλάδι, Τμῆμα Μαντουδίου»).

γ) Ταμεῖα ποὺ ἀσφαλίζουν ἀνώτερες εἰσοδηματικὲς τάξεις ἐξασφαλίζουν πλούσια συμμετοχὴ σὲ κοινωνικοὺς πόρους. Λ.χ. «Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Χρηματιστῶν» τὸ 88% τῶν πόρων του τὸ «Ταμεῖον Συντάξεως Νομικῶν τὸ 71% τῶν πόρων του· τὸ «Ταμεῖον Συντάξεως Ἰδιοκτητῶν, Συντακτῶν καὶ Ὑπαλλήλων Τύπου» τὸ 77% τῶν πόρων του. Καὶ αὐτὰ σὲ ἀντίθεση με τὴν ἀσφάλιση τῶν μισθωτῶν, ποὺ ἀπὸ κοινωνικοὺς πόρους ἐξασφαλίζει μόνο τὸ 64% τῶν πόρων τῆς.

δ) Οἱ διοικητικὲς δαπάνες ἀπορροφοῦν ἀδικοιολόγητα ψηλὸ ποσοστὸ τῶν πόρων. Ἄλλα καὶ ἀνάμεσα στοὺς διάφορους ἀσφαλιστικοὺς ὀργανισμοὺς ὑπάρχει ἔντονος καὶ ἀδικοιολόγητος διαφορισμὸς διοικητικῶν δαπανῶν ἀνάλογα με τὸ μέγεθος, τὸ σύστημα, τὸ ἐπίπεδο ὀργάνωσης. Λ.χ. στὴν ἀσφάλιση τῶν μισθωτῶν οἱ διοικητικὲς δαπάνες φθάνουν τὰ 7,7% ἐνῶ στὴν ἀσφάλιση τῶν ἐργαζομένων γιὰ δικὸ τους λογαριασμὸ φθάνουν τὸ 11,4%.

ε) Ἀποτέλεσμα ὄλων αὐτῶν εἶναι, ὅτι ὀρισμένα Ταμεῖα ἔχουν μεγάλα ἀποθεματικά, με τὰ ὁποῖα χρηματοδοτοῦν ποικιλῶνυμες ἐπενδύσεις καὶ ἄλλα, παρ' ὄλο δὲ τὸ γλίσχρο τῶν παροχῶν, ὑποχρεώνονται νὰ συγχωνευθοῦν στὸ ΙΚΑ ἐπιβαρύνοντάς το με τὸ παθητικὸ τους ἢ φυτοζωοῦν χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸ ν' ἀντιμετωπίσουν τὶς ὑποχρεώσεις τους. Ἀναφέρουμε χαρακτηριστικὰ τὸ ΤΕΒΕ, ποὺ ἀντιμετωπίζει μόνιμη οἰκονομικὴ κρίση, τὸ ΤΑΑΜΜ (Ταμεῖο Ἀρτεργατῶν), τὸ ΤΕΑΜΚ (Ταμεῖο Μισθωτῶν Κλωστοῦφαντουργίας), ποὺ γιὰ τὴ διάσωσή τους κινητοποιήθηκαν οἱ ἐργαζόμενοι στὸ 1962.

Ὅλα αὐτὰ δείχνουν, ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη συστηματικῆς μελέτης τοῦ συνολικοῦ προβλήματος τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφάλισης. Θὰ πρέπει νὰ προγραμματισθεῖ ἡ ἀνόρθωση τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφάλισης· κι αὐτὸς ὁ προγραμματισμὸς θὰ ἐνταχθεῖ στὸν εὐρύτερο οἰκονομικὸ προγραμματισμὸ τῆς χώρας. Στόχος τοῦ προγράμματος πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπίτευξη τῆς καθολικῆς ἀσφάλισης. Στὰ πλαίσια δὲ ἐνὸς τέτοιου προγράμματος θὰ πρέπει νὰ μελετηθεῖ τὸ θέμα τῆς ἐνσποίησης τῶν ἀσφαλιστικῶν φορέων, τῆς συμμετοχῆς τοῦ Κράτους στὰ ἀσφαλιστικὰ βάρη, τῆς ἰδιαίτερης κατανομῆς τῶν ἀσφαλιστικῶν παροχῶν καὶ τέλος τῆς συμμετοχῆς τῶν ἀσφαλισμένων στὴ διοίκηση τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ὄργανισμῶν.

(Τὸ Β' μέρος στὸ ἐπόμενο τεῦχος)

